

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 3895-05 _____ ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

לפני כב' השופטת רבקה מקייס – סגנית הנשיאה

מבקש

כ' י'

ע"י ב"כ עוה"ד אליהו שטרן או אסף שטרן

נגד

משיבים

1. מ' א'

ע"י ב"כ עוה"ד חנה כהן

2. א' מ' פ'

3. ג' מ'

4. ו' מ' ש'

ע"י ב"כ עוה"ד מקסים ליפקין

5. מ' ל' (המנוחה)

ע"י ב"כ עוה"ד חנה כהן

6. ר' מ' (המנוח)

7. ר' א' מ'

8. ת' כ'

ע"י ב"כ עוה"ד מוטי כהן

פסק דין

בפניי שאלה אחת ויחידה והיא פרשנותו של סעיף 5(א)(2) לחוק הירושה, תשכ"ה – 1965 והאם, לאור פירוש זה, פסולים בנו של המנוח א' מ' ואלמנתו המנוחה ל' מ' ז"ל, מלרשת את עיזבון המנוח ר' מ' ז"ל.

רקע עובדתי

1. המנוח ר' מ' ז"ל (להלן: "המנוח") נישא בשנת 1945 למנוחה ל' מ' ז"ל (להלן: "המנוחה" ו/או "האם").
2. מנישואיהם, נולדו למנוחים 6 ילדים, כדלקמן:

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 3895-05 _____ ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- נכסים שבבעלותו ועתר לכך שביהמ"ש יורה על החזרת הנכסים בעין ו/או בשווי, שהוברחו מהעיזבון.
10. ביום 14.4.2011, ניתן פסק דין ע"י המותב הקודם שדן בתיק (כב' השופטת חנה קיציס) בתביעה ההצהרתית שהגיש יי ובו נתקבלו בחלקן טענותיו.
11. הן יי והן א', פ', ג' ושי' ערערו על פסק הדין ובהסכמת הצדדים, שניתנה בדיון שהתקיים בביהמ"ש המחוזי, הוחזר התיק לבית המשפט לענייני משפחה, לצורך גביית ראיות נוספות לרבות בשאלת מצבו הרפואי של המנוח בחייו בעת חתימתו על מסמכים שונים להעברת זכויותיו בנכסים שונים.
12. כאמור בהחלטת ביהמ"ש המחוזי, הצדדים הגישו ראיות נוספות מטעמם והתנהל הליך נוסף, כאשר ביום 21.1.14, ניתן פסק הדין.
13. גם על פסק דין זה – הגישו הצדדים ערעורים ולבסוף הגיעו להסכמה ביניהם, בהתאם להצעת ביהמ"ש המחוזי, שקיבלה תוקף של פסק דין ביום 17.12.2014.
14. ההסכמות שאליהן הגיעו הצדדים בביהמ"ש המחוזי לא ייתרו את המשך ההליכים המשפטיים, והצדדים בחרו להמשיך להיאבק ולהביא כל סוגיה ביניהם לכדי הכרעה שיפוטיות.
15. למרבה הצער, ואף לאחר פטירתה של המנוחה ביום 18.7.16, לא השכילו הצדדים לסיים את הסכסוך המשפחתי והמשפטי שנמשך מזה 12 השנים האחרונות.

ההליכים נשוא פסק דין זה

16. כעת, מונחת בפניי הבקשה שהגישה מנהלת העיזבון למתן צו ירושה לעיזבון המנוח מחד וההתנגדות שהגיש יי בטענה כי המנוחה וא' פסולים מלרשת וזאת מכוח סעיף 5(א)(2) לחוק הירושה מאידך.

טענות הצדדים

טענותיו של יי

17. יי טוען כי יש להדיר את א' ואת המנוחה מלרשת את עיזבון המנוח וכי על ביהמ"ש להורות כי יורשיו של המנוח הינם 5 ילדיו בלבד – יי, פ', ג', שי' ונכדיו של המנוח (הבנים של שי' ז"ל).
18. יי טוען כי לעניין שעומד בפנינו, אין מקום להפריד בין א' לבין המנוחה ומה שייקבע ביחס לאחד מהם, חייב לחול גם ביחס לשני. זאת מאחר והתצהירים שהגישו והעדויות שהשמיעו בכל ההליכים שנוהלו היו זהים.

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 3895-05 _____ ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

19. טענתו לפיה יש להדיר את א' והמנוחה מלרשת את עיזבון המנוח נסמכת על סעיף 5(א)2 לחוק הירושה, תשכ"ה – 1965 הקובע:
"5. (א) אלה פסולים לרשת את המוריש:

(1)

- (2) מי שהורשע על שהעלים או שהשמיד את צוואתו האחרונה של המוריש, או שזייף אותה, או שתבע על פי צוואה מזוייפת."

20. תחילה, טוען י' כי יש לראות את המנוחה וא' כ"מי שתבע על פי צוואה מזוייפת" וזאת לגבי שני מקרים –
21. התביעה שהתנהלה בבית משפט השלום בירושלים – ת"ע 13164/01 – מדובר בתביעה, שאחד מהנתבעים בה היה המנוח. לטענתו של י', המנוחה וא' הציגו בפניו את הצוואה מיום 16.12.1987 וטענו כי זוהי צוואתו האחרונה של המנוח ואף צירפו מכתב מעורך דין, לפיו בכוונת הצדדים לפעול למימוש צוואה זו.
22. על סמך המצג האמור, טוען י', הגישו הוא וא' ביום 29.6.2004 לבית משפט השלום בירושלים את הצוואה בצירוף מכתבו של עורך הדין ועל כן, הוחלט ע"י בית משפט כי כתב התביעה יתוקן, כך שכל יורשיו של המנוח על פי הצוואה, חמשת ילדיו, יהיו הנתבעים בתביעה, במקומו.
23. די באמור כדי להוות "תביעה" מכוח הצוואה המזוייפת, כמשמעה בחוק הירושה.
24. הגשת הבקשה למתן צו לקיום צוואה - ממשיד י' וטוען כי למרות שטכנית הגשת הבקשה למתן צו לקיום צוואה הוגשה על ידו, הרי שבפועל נעשה הדבר על בסיסו של מצג מרמה, שביצעו המנוחה וא' כלפיו, עת הציגו בפניו את הצוואה כצוואתו של המנוח. בנסיבות אלה, יש לראות במנוחה ובא', אשר ידעו כי הצוואה מזוייפת, כמי שהגישו את הצוואה לביצוע.
25. באשר לחלופה "מי שזייף צוואה", טוען י' כי מעשיהם של המנוחה וא', כפי שהודו בהם בתצהיריהם שצורפו להתנגדות למתן צו קיום צוואה, נכנסים להגדרת עבירת הזיוף הקבועה בסעיף 414 לחוק העונשין, תשל"ז – 1977 (להלן: "חוק העונשין").
26. סעי' 414(1) לחוק העונשין חל, שכן המנוחה וא' מודים כי עשו וערכו מסמך, הנחזה להיות צוואה של המנוח והוא עשוי להטעות – כפי שאכן קרה, באותם שני מקרים של הליכים משפטיים כאמור לעיל.
27. גם סעי' 414(3) לחוק העונשין מתקיים לנוכח הודאתם של המנוחה וא' כי הניחו עט בידו של המנוח והזיזו אותה, על מנת לחתום את שמו של המנוח, כך שברי כי לא ניתן לייחס למנוח,

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 3895-05 _____ ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- שהיה משותק וכלל לא יכול היה להזיז את ידו, את החתימה. האופן בו נעשה הדבר הינו באופן בו נחזית החתימה להיות חתימתו של המנוח ולמעשה החתימה המופיעה שם היא זיוף (וזאת כפי שמורה ס"ק (3)).
28. לאחר שהוכח, טוען י', כי מעשיהם של המנוחה וא', כמפורט לעיל, הינם פעולות של זיוף ומרמה, על ביהמ"ש להורות כי הם פסולים מלרשת את המנוח וזאת גם אם לא "הורשעו" בגין עבירת הזיוף.
29. ממשיך י' וטוען כי בחינה של סעיף 5(א) לחוק הירושה מעלה כי הסעיף קובע שלוש חלופות, שבהן יש לפסול אדם מלרשת, אשר מופרדות האחת מהשנייה, מבחינה תחבירית, על ידי פסיק. לפיכך, הפרשנות הנדרשת היא כי אין צורך בהרשעה פלילית, בשביל לפסול יורש, אשר זייף צוואה או שתבע על פי צוואה מזויפת וכי הדרישה להרשעה פלילית היא אך ורק לגבי מעשה של העלמה או השמדה של צוואתו האחרונה של המוריש.
30. הפרשנות הרחבה לסעיף 5(א) לחוק הירושה מחויבת גם משיקולי מדיניות משפטית ראויה ורצויה, לטענת י', וזאת על מנת למנוע זיופי צוואות ושימוש בהן. קל וחומר כאשר עבירות אלה – קשות לגילוי, ומתגלות לעיתים רק אחרי שנים רבות, כאשר העבירה כבר התיישנה ולא ניתן להגיש בגינה כתב אישום.
31. ייתכן, מוסיף י', כי לכל היותר, יש מקום לקבוע כי תידרש רמת הוכחה גבוהה יותר מזו הנדרשת בהליכים אזרחיים – לאור טיבה של הטענה, המייחסת זיוף אך דברים אלה, טוען י', ממילא אינם רלוונטיים לעניינינו, שכן המנוחה וא' הודו במפורש בביצוע הזיוף.
32. על כן, עותר י' לכך שביהמ"ש יקבע כי המנוחה וא' פסולים מלרשת את עיזבון המנוח.

טענותיו של א'

33. בראשית הדברים, מציין א' כי אימו ל' הלכה לעולמה בלב כבד, על הצער הרב, שגרם לה בנה י', בכך שהביא לקרע במשפחה.
34. א' טוען כי בשנת 1987, נערכו במשרדו של הנוטריון עו"ד א' שתי צוואות זהות – צוואתו של המנוח וצוואתה של המנוחה, שבהן הרכוש חולק שווה בשווה בין האחים (למעט האח המנוח ש' ז"ל, שנפטר לפני המנוח). למנוחה, מוסיף א', לא היה אינטרס לזייף צוואה, שכן ויתרה במסגרת צוואת המנוח על חלקה ברכושו וזאת בשביל למנוע סכסוכים עתידיים בין הילדים.
35. לטענתו של א', ניתן היה לסיים את ההליכים בין הצדדים לפני זמן רב אולם הסיבה בגינה הסכסוך המשפחתי הסלים טמונה בהתנהגותו של י', שלא רק שנוקט בהליכי סרק אלא אף נוהג באיומים ובאופן לא חוקי והכל בשביל להגדיל את חלקו בעיזבון המנוח.

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 3895-05 _____ ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

36. לגופו של עניין, טוען א', כי לא מתקיימים בעניינינו יסודות סעיף 5 לחוק הירושה ולכן הסעיף כלל לא חל.
37. ראשית, א' דוחה את הגישה הפרשנית שמציע י' בסיכומיו ועומד על כך כי הפרשנות הנכונה של סעיף 5(א)(2) לחוק הירושה, אשר מוצאת תימוכין גם בפסיקת בתי המשפט, היא כי הפסלות לרשת מחייבת הרשעה בהליך הפלילי בגין כל אחת מארבע החלופות שבסעיף, דהיינו הרשעה בגין העלמת צוואתו האחרונה של המוריש; הרשעה בגין השמדת צוואתו האחרונה של המוריש; הרשעה בגין זיוף צוואתו של המוריש והרשעה בגין תביעה על פי צוואה מזויפת. בלעדי תנאי "ההרשעה" – אין תחולה לסעיף, טוען א'.
38. לא יכול להיות חולק, מוסיף א', כי לא הוא ולא המנוחה הורשעו בהליך פלילי בעבירה של זיוף צוואה.
39. לא רק זו אלא שהמנוחה, טוען א', מעולם לא זומנה לתחנת המשטרה ולא נחקרה בנוגע לעבירה זו וכי הוא אמנם נחקר במשטרה אך לא הוגש נגדו כתב אישום, התיק כנגדו במשטרה נסגר מחוסר אשמה ולאחר התערבותו של י', שהגיש ערר על החלטה זו, שונתה עילת סגירת התיק מ"היעדר אשמה פלילית" ל"היעדר ראיות מספיקות".
40. כמו כן, טוען א', כי גם יתר יסודות הסעיף אינם מתקיימים -
41. באשר לחלופה "מי שזייף צוואה", א' מכחיש בתוקף את הטענה כי הודה כביכול שזייף את צוואת המנוח. לא רק זו אלא שגם כבי' השופטת קיציס בפסק דינה מיום 14.4.11, קבעה כי לא הוכח שא' חתם על ייפוי הכוח מטעם המנוח, אשר נחתם באותו מועד ומעמד של הצוואה ועל כן, מנוע עתה י' מלהעלות טענה זו היות ומדובר בהשתק פלוגתא.
42. י' עצמו, טוען א', העיד בחקירתו הנגדית בביהמ"ש כי המנוח היה מסוגל לחתום על צוואתו וכי "היד הייתה גמישה והיה יכול להחזיק עפרון".
43. א' מפנה גם לחקירתו של הנוטריון עו"ד א' וכן לחקירתו שלו בבית המשפט, במסגרת הליך קודם שהתנהל בין הצדדים, שבהן, טוען א', דחו כל טענת זיוף.
44. לא רק זו אלא היה זה י', מוסיף א', אשר התנגד לבקשה שהוגשה מטעמו ומטעמה של המנוחה כי הצוואה תיבדק ע"י מומחה להשוואת כתבי יד.
45. מכאן, שאין קביעה ואין הודאה שלפיה הוא ו/או המנוחה, זייפו את הצוואה.
46. באשר לחלופה "מי שתבע על פי צוואה מזויפת", טוען א' כי מי שהגיש את הצוואה לקיום, היה דווקא י' והוא אף היה מי שמסר, ביחד עימו, לבית משפט השלום בירושלים בתיק 13161/01 את שמות יורשיו של המנוח, המפורטים בצוואה.
47. על כן וככל שייקבע לגביו כי "תבע על פי צוואה מזויפת", יש לקבוע גם לגבי י' כמי שתבע על פי צוואה שלדעתו זויפה ולכן, פסול גם הוא מלרשת את המנוח.

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 3895-05 _____ ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

48. לסיכום, עותר א' לכך שביהמ"ש ידחה את ההתנגדות מכוח סעיף 5 לחוק הירושה, ויורה על מתן צו ירושה לעיזבון המנוח.

טענותיה של ש'

49. בתחילת סיכומיה, מציינת כי שותפה לניתוח המשפטי של סעיף 5(א)2 לחוק הירושה, כפי שהוצג בסיכומיו של י' וגם היא סבורה כי על פי הפרשנות של סעיף זה, פסולים המנוחה וא' מלרשת את עיזבון המנוח.

50. נקודת המוצא לתחולתו של סעיף 5(א)2 בעניינינו הינה, טוענת ש', הודאתם של המנוחה וא' כי הצוואה זויפה על ידם הן בתצהירי עדות ראשית, שהגישו במסגרת התנגדותם למתן צו לקיום צוואה והן בעדותו של א' בביהמ"ש. אין בנמצא כל קביעה של בית המשפט, בניגוד לאמור בסיכומיו של א', כי הצוואה לא זויפה.

51. בדומה לטענותיו של י', טוענת ש' כי לשון סעיף 5(א)2 לחוק הירושה איננה מחייבת הרשעה בהליך פלילי בגין זיוף צוואה לצורך פסילה מלרשת (ומחייבת הרשעה אך ורק בגין מעשה של העלמה או השמדה של צוואה). פרשנות תכליתית של הסעיף ומטעמי שיקולים של ערכים, נורמות ואינטרסים שנועד דבר החקיקה להגשים וכן לאור עקרונות היסוד של שיטת המשפט שלנו לפיהם "לא יצא חוטא נשכר" ו – "מעילה בת עוולה לא תצמח זכות תביעה", מחייבת נקיטת עמדה לפיה אין חובה בהרשעה בזיוף צוואה בכדי להיכנס בגדרי החוק.

52. ש' מציינת כי לא איתרה הלכה של בית המשפט העליון לגבי הפרשנות הראויה של סעיף 5(א)2 לחוק הירושה ודוחה את האסמכתאות המאוזכרות בסיכומיו של א' בטענה כי מצוטטים באופן מגמתי, כאשר רובם מתייחסים לפרשנות של סעיף 5(א)1 ולא לפרשנות של סעיף 5(א)2.

53. אולם, לטענת ש', על ביהמ"ש ללמוד מפסקי דין שניתנו במקרים אחרים, שבהם ביהמ"ש פסל בן מלרשת את אימו, שאותה רצח, הגם שלא הורשע בעבירת רצח (לנוכח מצבו הנפשי בעת ביצוע העבירה) ואף פסל אישה מלרשת את בעלה, שאותו רצחה, וזאת על בסיס הקביעה כי אין לאפשר הורשה, אשר פוגעת בתחושת הצדק והמוסר וכזו הנוגדת את תקנת הציבור, מבלי שהוא עושה שימוש בסעיף 5 לחוק הירושה.

54. כמקור פרשני נוסף, מפנה ש' להצעת חוק דיני ממונות, התשע"א – 2011, שבסעיף 3 מקנה לביהמ"ש סמכות רחבה לשלול את זכותו של המעוול ליהנות מפרי עוולתו ובסעיף 699, אשר נועדה להחליף את סעיף 5 לחוק הירושה, הושמטה לחלוטין דרישת ההרשעה.

55. לאור כל האמור לעיל, טוענת ש' כי תוצאה לפיה המנוחה וא' יירשו את המנוח, כאשר הודו ללא כחל ושרק כי נטלו חלק בזיוף צוואתו הינה בגדר חוסר צדק משווע, וכי יש לראות

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 3895-05 _____ ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

אותם גם כמי שתבעו על פי צוואה מזויפת, בכך שהציגו את הצוואה המזויפת בפני יי כאילו הייתה צוואתו האמיתית של המנוח.

טענותיהם של נכדיו של המנוח

56. נכדיו של המנוח עומדים על כך כי כיורשיו החוקיים של אביהם ז"ל, מוקנית להם זכות לקבל את חלקו של אביהם בעיזבון המנוח.
57. תחילה, מציינים הנכדים כי כוונתם המקורית הייתה וזאת אף כתבו לביהמ"ש, שלא להתערב בסכסוך שבין יי לבין א' אולם לאחר שנחשפו לפרטים, אשר לא היו בידיעתם בעת הגשת כתב עמדתם, אודות התנהלותם של א' והמנוחה בנוגע לעיזבון המנוח, החליטו להביע את דעתם.
58. נכדיו של המנוח חוזרים על השתלשלות האירועים בכל הנוגע לצוואת המנוח והכל כפי שטען יי בסיכומיו.
59. לשיטתם, יש לראות במנוחה ובא' כמי שזייפו את צוואת המנוח היות והודו בכך שידעו בעת עריכת הצוואה כי המנוח איננו כשיר לחתום על צוואתו, כי הודו שהם אלה שמסרו את תוכן הצוואה לעוה"ד ואף הודו כי הזיזו את ידו של המנוח, שהיה משותק, כדי לחתום את שמו על הצוואה.
60. חוסר תו"ל של המנוחה וא', טוענים הנכדים, בולט שבעתיים לאור העובדה כי הטענות הנ"ל נטענו על ידם, במסגרתם התצהירים שהגישו כחלק מהתנגדותם לבקשה למתן צו לקיום צוואה – שאותה זייפו, לנוכח אי הכשירות הפיסית והשכלית של המנוח לחתום על צוואה.
61. הנכדים דוחים את טענתם של א' והמנוחה כאילו לא ידעו, במועד עריכת הצוואה, כי המנוח איננו כשיר וזאת שעה שבתצהיריהם, שאוזכרו לעיל, הודו כי מצבו של המנוח איננו מאפשר לו לחתום על צוואה.
62. לעניין הפרשנות המשפטית של סעיף 5(א)(2) לחוק הירושה, מצטרפים הנכדים לאמור בסיכומיו של יי לפיו הפרשנות הנכונה והנדרשת לסעיף הנ"ל הינה כי בנסיבות בהן זויפה צוואה – אין צורך בהרשעה פלילית ודי בהוכחת הזיוף, שבו הודו כאמור המנוחה וא', על מנת לפסול אדם מלרשת את המוריש.
63. הודאתם של המנוחה וא' במעשה זיוף צוואת המנוח – יש לראות בה כהודעה מספקת ברמת הפלילית ומשכך ברי כי תהא מספקת גם בהליך האזרחי.
64. על כן, עותרים הנכדים לכך שייקבע כי המנוחה וא', שיש לראות בהם כאחד, לאור העובדה כי הגישו תצהירים זהים, פסולים מלרשת את עיזבון המנוח.

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 3895-05 _____ ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

סיכומי תשובה מטעם י'

65. י' טוען כי כפי שטען בעת ניהול ההליך, קיים ניגוד עניינים מובנה בין פ' וגי' מחד לבין המנוחה וא' מאידך וזאת מאחר וככל שייפסלו המנוחה וא' מלרשת את המנוחה, חלקן של פ' וגי' בעיזבון יגדל ועל כן, אין הם יכולים להיות מיוצגים על ידי אותו בא כוח.
66. הדברים מתבהרים, מוסיף י', לאור העובדה כי הסיכומים הוגשו אך ורק מטעמים של המנוחה וא' ולא מטעמן של פ' וגי', שלא הגישו כלל סיכומים.
67. י' מכחיש את תיאור מצבה של המנוחה, עובר לפטירתה וכן את הטענות נגדו בדבר איומים.
68. מוסיף י' וטוען כי העובדה שהמנוחה נעדרה מצוואת המנוחה המזויפת איננה רלוונטית לשאלת הזיוף מאחר ואין צורך בהוכחת מניע למעשה הזיוף, שלגביו הודתה המנוחה.
69. ככל הנראה, היו למנוחה את מניעיה שלה לקבוע בצוואה המזויפת את זהות היורשים, כפי שנקבעו ואף מוסיף כי הוא מניח שמה שעמד מאחורי מעשה הזיוף היה רצונם של המנוחה וא' למנוע מאשתו של המנוח ש' ז"ל חלק בעיזבון המנוח.
70. י' דוחה בשאט נפש את הטענה של א' והמנוחה לפיה ככל שיראו בהם כמי שתבעו על פי צוואה מזויפת ותוך גזירה שווה, יש לראות גם בו כמי שתבע על פי צוואה מזויפת. י' עומד על כך שהיו אלה המנוחה וא' שמסרו את הצוואה לידיו, תוך שהם מציגים אותה בפניו כאמיתית. כך גם, לגבי ההליך בבית משפט השלום בירושלים, שבו הוצגה הצוואה המזויפת, דבר שלא היה בידעתו.
71. לעניין הטענה להשתק שיפוטי על בסיס טענותיו בהליך שהתקיים במסגרת ההתנגדות לצוואה, טוען י' כי הוא חזר בו מטענותיו שם וניתנה החלטה בניגוד לטענותיו ועל כן, לא חל השתק שיפוטי לגביו. לעומת זאת והיות והתנגדותם של המנוחה וא' בהליך זה התקבלה ולא ניתן צו לקיום צוואה אזי הם מנועים ומושתקים מטעון אחרת מטענותיהם במסגרת הליך ההתנגדות – שהתקבלו.

דיון והכרעה

72. כאמור ברישא של פסק דין זה, שאלה אחת ויחידה עומדת בפניי והיא שאלת פרשנותו של סעיף 5(א)(2) לחוק הירושה – האם ההרשעה במשפט פלילי בגין מעשה זיוף צוואה ו/או תביעה על פי צוואה מזויפת הינה תנאי בלעדי אין לצורך פסילת יורש, כפי שטוענים המנוחה וא' או שמא אין צורך בהרשעה ודי להסתפק בכך שא' והמנוחה הודו בזיוף הצוואה (אם הודו) ואף תבעו על פי צוואה מזויפת כדי לפסול אותם מלרשת, כפי שטוענים י', ש' והנכדים.

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 3895-05 _____ ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

73. עיון בפסיקת בתי המשפט מלמד כי אין בנמצא הלכה ברורה ומפורשת של בית המשפט העליון בסוגיה זו וכי בפסק דינו של בית המשפט המחוזי בבש"א (מחוזי נצ') 2342/08 נוייסר נ' רחמון (פורסם בנבו, 19.11.2008), אשר אוזכר ע"י הצדדים, לא סויגה הדרישה להרשעה פלילית אך ורק לשתי החלופות של "מי שהעלים או השמיד צוואה", כפי שטוענים יי ויתר הצדדים המבקשים את פסלותם של המנוחה וא' מלרשת את המנוח. לעומת זאת, ביהמ"ש המחוזי בחיפה קבע בבש"א (מחוזי חי') 8383/03 עיזבון המנוח אגבריה ז"ל נ' אגבריה (פורסם בנבו, 1.9.2004) כי "לפי החלופה הראשונה יפסל לרשת את המוריש רק מי שהורשע בכך שפעל כדי לשבש את רצון המנוח בין בדרך של השמדה או העלמת הצוואה ובין בדרך של זיוף צוואה. החלופה השניה אינה מחייבת הרשעה אלא די בכך שאדם תבע - ביקש צו קיום."

74. פרופ' שילה בספרו קובע כי התנאי "הרשעה פלילית" הינו תנאי הכרחי לקיומם של כל ארבע האפשרויות הלא כשרות, הפוסלות את עושיהן מלרשת, לרבות החלופות הרלוונטיות בנסיבות המקרה דנא היינו החלופה השלישית "מי שזיף צוואה" (ר' עמוד 77) והחלופה הרביעית "מי שתבע על פי צוואה מזויפת" (ר' עמוד 76).

75. גם המלומדים שוחט, פינברג ופלומין טוענים בספרם דיני ירושה ועיזבון, עמ' 46 כי "בת"ע (ת"א) 1850/98 בטאן נ' בטאן (לא פורסם)), דחה בית המשפט לענייני משפחה את הטענה כי יש לתת פרשנות אחרת, מזו שניתנה לסעי' 5(א)(1), לדרישה המוקדמת להרשעה בפלילים העומדת בבסיס סעיף 5(א)(2) לחוק הירושה. בית המשפט קבע כי העובדה שהמחוקק השתמש בלשון זהה גם במקרה החמור פחות לכאורה מבחינת חומרת המעשים המיוחסים לזוכה, דווקא מלמדת שגם במקרה הזה לא סבר המחוקק שמקדם הביטחון הראוי למניעת העוול העומד ביסוד הוראת סעיף זו יישמר גם בהליך אזרחי, וזאת ברף הוכחה נמוך מזה הדרוש בהליך פלילי."

76. לאור כל האמור לעיל, סבורה אני כי תנאי בלעדיו אין לפסילת יורש לרשת את המוריש על פי סעיף 5(א)(2) וזאת לגבי כל אחת מ-4 החלופות של הסעיף, הינו הרשעה בפלילים. יחד עם זאת, בנסיבות שבפניי, אינני נדרשת להכריע בכך לנוכח העובדה כי גם יתר היסודות של סעיף 5(א)(2) לחוק הירושה אינם מתקיימים בנסיבות המקרה דנן ואסביר.

האם המנוחה וא' זייפו את צוואת המנוח?

77. אין חולק בין הצדדים כי לא המנוחה ולא א' הורשעו בגין עבירת זיוף הצוואה. כך גם, לא הוגש כנגד מי מהם כתב אישום, התלונה שנפתחה כנגד א' במשטרה נסגרה, וגם הערר שהוגש לגביה, לא הביא לשינוי ההחלטה בדבר סגירת התלונה (אלא אך ורק לגבי הנימוק

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 3895-05 _____ ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- לסגירת התלונה) כאשר לטענת א' והמנוחה, טענה שלא הוכחה, האחרונה אף לא נחקרה כלל במשטרה.
78. כמו כן ובניגוד לאמור בכתבי הטענות של י', ש' והנכדים, לא הוכח בפניי כי א' והמנוחה זייפו את צוואת המנוח. דרך המלך להוכחת טענת זיוף היא באמצעות מינוי מומחה להשוואת כתבי יד שיש לו את הטכנולוגיה והידע המקצועיים לבדיקה שכזו (רמ"ש (מחוזי ב"ש) 17188-06-10 נ.א. נ' ר.א. (פורסם בנבו, 19.10.10)).
79. אולם, אף לא אחד מהטוענים בפניי למעשה הזיוף, הגיש בקשה למינוי מומחה מטעם ביהמ"ש.
80. בנוסף, קראתי בעיון את תצהיריהם של א' והמנוחה וכן את עדותם בבית המשפט ולא מצאתי בהם הודאה לעניין זיוף הצוואה אלא הודאה בכך שהיו מעורבים "מכף רגל ועד ראש" ב"הפקת" אירוע עריכת הצוואה.
81. כעולה מתיאוריהם, אין ספק כי יש די בהתנהלותם של המנוחה וא' בכדי לפסול את הצוואה ועל כן, לא ניתן צו לקיומה אך אין באמור בכדי לבסס את טענת הזיוף, שמצריכה הוכחה חד משמעית.
82. הדבר מקבל משנה תוקף לנוכח קביעתו של בית משפט זה, (כב' השופטת קיציס) בפסק דינו מיום 14.4.11, לפיה לא הוכחה בפניו טענתו של י' כי היה זה א' אשר חתם על ייפוי הכוח במקומו ובשמו של המנוח (סעיף 8 בעמוד 4 לפסק הדין). כזכור, ייפוי הכוח והצוואה נערכו ונחתמו באותו מעמד וא' העיד כי בדיוק כפי שחתם המנוח בעזרתו על ייפוי הכוח, כך חתם על הצוואה.

האם המנוחה וא' תבעו על פי צוואה מזויפת?

83. כמו כן, דוחה אני את הטענה כאילו יש לראות במנוחה ובא' "כמי שתבעו על פי צוואה מזויפת".
84. מי שהגיש את הבקשה למתן צו קיום צוואה היה י' ולא המנוחה וא'. גם אם נכונה טענתו של י' כי צוואת המנוח נמסרה לו על ידי המנוחה וא', עצם מסירת הצוואה לידי איננה שקולה להגשתה כבקשה לצו קיום. בשום שלב, לא טען י' ולא הוכח על ידו כי היה שלוחם של המנוחה וא' ו/או כי הגיש את הבקשה עבורם או בשמם.
85. יתרה מכך, רואה אני טעם לפגם בהתנהלותו של י' בכך, שלאחר שהובאו לידיעתו נסיבות עריכת הצוואה ומעורבותם של המנוחה וא' בעריכתה, לא חזר בו מבקשתו למתן צו קיום לצוואת המנוח אלא המשיך והתעקש כי הצוואה תקינה וניהל הליך הוכחות בעניין זה, כאשר לכל אורך ההליך, עתר לקיומה של הצוואה היות ושירתה את האינטרסים שלו – הדירה את הנכדים, יורשיו של אחיו המנוח ש' ז"ל, ובכך הגדילה את חלקו בעיזבון.

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 3895-05 _____ ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

86. רק לאחר שמיעת הראיות ורק לאחר שהבין כי ביהמ"ש לא יקבל את בקשתו למתן צו לקיום צוואה, נתן י' את הסכמתו לכך שהבקשה תימחק ובמקביל, הגיש את התנגדותו לבקשה למתן צו ירושה ועתר הפעם לפסילתם של המנוחה וא' מלרשת – עתירה, שככל שתתקבל, תגדיל משמעותית את חלקו בעיזבון המנוח.

87. מכאן, שי' עצמו פעל בשביל להגדיל את חלקו בעיזבון, על חשבון היורשים האחרים, ולא היסס להמשיך ולתבוע את קיומה של צוואה, שידע לגביה כי "הינה מזויפת", וזאת בלשונו, לשם כך.

88. גם לגבי ההליך שהתנהל בבית משפט שלום בירושלים, כאשר המנוח היה אחד מהנתבעים, ספק רב אם ניתן לראות בא' (המנוחה לא הייתה חלק מהליך זה) כ"מי שתבע על פי צוואה", וגם לגבי הליך זה - הן א' והן י' – הציגו את הצוואה וטענו כי הינם היורשים על פי הצוואה.
89. על כן, וככל שהייתי קובעת כי א' והמנוחה "תבעו על פי צוואה מזויפת", יש גם לראות את י' כמי שעשה כן.

סיכום

90. כל אחד מהצדדים שבפניי בחר לפרש את המציאות המשפטית בדרך המביאה להגדלת חלקו בעיזבון, תוך שהוא נושא את שמם של אינטרסים חברתיים, שיקולי מדיניות וטוהר המידות לשווא. כך י', אשר ביקש קיום צוואה שידע שהיא פסולה מאחר והדבר הגדיל את חלקו בעיזבון, כך ש' והנכדים אשר הצטרפו לפרשנות של סעיף 5 לחוק, ללא התחשבות במשמעות קביעות אלה לגבי האם המנוחה, וכך גם א' – אשר היה שותף לעריכת צוואה כשאביו לא היה כשיר לחתום על כל מסמך משפטי, ולאחר מכן – לאור משמעות קיום הצוואה לגבי חלקו בעיזבון בא וביקש להצהיר כי הצוואה פסולה, צוואה שהיה חלק בעריכתה.

91. לאור כל האמור לעיל, באתי לכדי מסקנה כי דין הבקשה למתן צו ירושה להתקבל ודינה של ההתנגדות והבקשה לפסול את המנוחה ואת א' מלרשת את עיזבון המנוח -להידחות.

92. לאור קביעתי זו תגיש מנהלת העיזבון פסיקתא מתאימה לצו ירושה אחר המנוח כי ר' ז"ל.

הוצאות משפט

93. שקלתי לחייב את כל הצדדים לאור המפורט בסעיף לעיל בהוצאות לטובת אוצר המדינה אולם לפני משורת הדין לא אעשה כן למרות שצדדים אלה מעסיקים את מערכת המשפט מזה למעלה מעשר שנים בכל הערכאות וכל זאת על מנת לזכות כל אחד מהם בנתח גדול יותר מירושת המנוח.

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 3895-05 _____ ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ניתן היום, כ"ה סיוון תשע"ז, 19 יוני 2017, בהעדר הצדדים.

רבקה מקייס

רבקה מקייס, סגנית נשיאה

ניתנה היום, כ"ד טבת תשע"ט, 01 ינואר 2019, בהעדר הצדדים.

חתימה